

*Jeden den ve městě
světél. Jedna noc hledání
ztraceného času.*

HODINY V PĚŘÍŽI

ALEX GEORGE

Meziválečná Paříž je tavicím kotlem geniality
překypujícím výtvarníky, spisovateli
i hudebníky. Ve městě plném umělců ale žijí
hlavně obyčejní lidé. Mezi nimi Camille, Souren,
Guillaume a Jean-Paul – čtyři ztracené duše,
které ve svém životě něco postrádají... a které
v jediný den roku 1927 svedou dohromady
jejich neobyčejné životní cesty.

*„Stejně jako kniha Jsou světla, která nevidíme
i Hodiny v Paříži zkoumají s filmovou
působivostí brutalitu války a její dlouhodobé
následky. Konec vám vezme dech.“*

– Christina Baker Klineová,
autorka knihy *Vlak naděje*

ALEX GEORGE

HODINY V PAŘÍŽI

ALEX GEORGE

HODINY V PAŘÍŽI

Přeložila Dina Podzimková

metafora

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

*Kniha vychází za finančního přispění
Ministerstva kultury ČR.*

THE PARIS HOURS © Alex George, 2020

Translation © Dina Podzimková, 2021

Czech edition © Grada Publishing, a. s., 2021

All rights reserved

ISBN 978-80-7625-545-6 (ePub)

ISBN 978-80-7625-544-9 (pdf)

ISBN 978-80-7625-169-4 (print)

Hallamovi

OBSAH

Stehy	11
Hrubé probuzení	13
Rapsodie	16
Rituál a vzpomínka	19
Passacaille I	23
Splněný a nesplněný slib	30
Rituál	37
Žárlivost na mrtvého	40
Východní Anatolie, 1916: Matčiny šaty	44
Obchod	53
Američanka v Paříži	58
Auxillac, 1913: Venkovská dívka	65
Synové a bratři	72
Paříž, 1915: Cirkus Medrano	80
Řeč květin	93
Hledání začíná	96
Vaucluse, 1917: Laskavost cizích lidí	101
Thérèse	108
Paříž, 1918: Houslový klíč	113
Paříž, 1913: Život vzhůru nohama	123
Vaucluse, 1917: Zavazadlo pod postelí	133
Nejlepší za studena	139
Knihkupectví	145

Paříž, 1915: Tajnosti	151
Mimoděk vyslechnuté vzpomínky	163
Prchavá vidina	172
Lucemburská zahrada	177
Paříž, 1919: První zrada	180
Představení	185
Cena šesti set franků	189
Verdun, 1916: Passacaille II	194
Nečekaný vývoj	207
Východní Anatolie, 1915: Hector	212
Rada kněze	218
Přestavěné srdce	223
Paříž, 1922: Druhá zrada	226
Pokání, nebo vzpomínka?	234
Arielle	240
Naděje, znovu zažehnutá	244
Odvržená žena	248
Le Chat Blanc	253
Ráno	278
Poděkování	281
Poznámka autora	283
O autorovi	285

Protože příběh o tom, jak trpíme, jak se radujeme
a jak můžeme zvítězit, sice nikdy není nový,
ale vždycky musí být vyslechnut.
Žádný jiný příběh vyprávět nelze,
je to jediné světlo, které ve vši této temnotě máme.

JAMES BALDWIN, „*SONNY'S BLUES*“

STEHY

Armén pracuje při svitu jediné svíčky. Jeho nástroje leží na stole před ním: špulka bavlněné niti, čtvereček látky, krejčovské nůžky, jehla.

Plamínek poblikává a po zdech malinkého pokoje tančí a skáčou stíny. Souren Balakian přehne látku napůl, zkontroluje, zda jsou okraje přesně zarovnané, a pak vezme do ruky nůžky. Jeho prsty vnímají odpor, jak se ocelové čepele zakusují do materiálu. Vždycky si užívá ten chvilkový projev vzdoru předtím, než zlehoulinka zatlačí a nůžky prostřihnou zdvojenou látku. Zvolna vede nůžky podél známých obrysů, pracuje jen od oka. Dělal to už tolikrát, za tolika nocí, že už není třeba nic měřit. Tělo, paže, výstřih – ten musí být střižen široce, aby pojal nezvykle velkou hlavu.

Když je hotov, leží na stole před ním dva zcela stejné tvary. Nepoužité ústřížky látky smete na podlahu a chopí se jehly a niti. Po stříhání přichází opětné tvoření. Oba kusy materiálu drží dokonale zarovnané, jehlu protlačí oběma vrstvami látky a pevně utáhne nit. Pracuje s urputnou rozvážností, jako by sešíval zpět dohromady vlastní život. Přivírá oči a dává pozor, aby byly stehy stejně dlouhé. Když práci dokončí, přetrhne nit prudkým pohybem prstů a v pološeru oděv zvedne do výše. Krátké spokojené zabručení.

Noc co noc Souren sedí na této lavici a šije novou blůzu. Na konci dne bude loutka pryč, zbude z ní jen oblak šedého popela, jež rozvane vítr, a on potom usedne a udělá novou.

Položí hotový oděv na pracovní desku a postaví se. Přehlédne řady nevidoucích očí, které zírají bez mrknutí do místnosti. Na zdi jsou přibité řady háčků. Na každém visí dřevěná loutka. Jsou tu důstojní králové a krásné princezny. Odvážní muži s nebezpečnými očima a ztrhaná čarodějnice s bradavicemi na ohavné bradě. Jsou tu baculaté děti s očima příliš velkýma a nevinnýma na tuto různorodou bandu. Je tu vlk.

Tento chatrný dav je teď Sourenova rodina.

Sundá z háčku chlapce jménem Hector a odnese ho na stůl. Přetáhne mu přes hlavu nově ušitou blůzu. Otočí loutku k sobě a zkoumá svou práci. Hector je pohledný chlapík s nosem jako knoflík a zdravě růžovými tvářemi. Blůzka mu pěkně sedí. Loutka se lehce ukloní a zamává mu.

„Ach, Hectore,“ zašeptá Souren smutně. „Vždycky jsi tak rád, že mě vidíš, i když víš, co tě čeká.“ Vzhledne k hodinám na stěně. Je pár hodin po půlnoci. Nový den již začal.

Souren každý večer bojuje se spánkem, jak dlouho jen dokáže. Pracuje do noci, nanáší čerstvé vrstvy barvy na loutky a za svitu svíčky jim šije nové šaty. Zůstává u pracovního stolu, dokud mu víčka neztěžknou tak, že už neudrží oči otevřené. Bojovat s nevyhnutelným ale nejde donekonečna. Jeho milované loutky ho neochrání před démony, kteří ho pronásledují v nejtemnějších nočních stínech.

Sny si pro něj vždycky nakonec přijdou.

HRUBÉ PROBUZENÍ

RAT-A-TAT-TAT

Guillaume Blanc se posadí v posteli, srdce mu prudce buší o žebra, dech je rychlý, prudký, naléhavý. Zírá na dveře a čeká na další zlobné zabouchání.

Šeptem pronesená slova, která slyšel skrz dveře, na něj teď ječí: Tři dny.

Rat-a-tat-tat.

Ramena mu poklesnou. Nikdo na něj neklepe, ještě ne. Zvuk přichází odněkud z větší blízkosti. Guillaume se obrátí a mžourá ven oknem nad postelí. První ruměnc slunečního svitu v brzkém ránu se rozlévá po obloze. Z výšky tady nahoře v šestém podlaží se střechy města táhnou pod ním – třpytící se spousta břidlicových tašek a skla, tapiserie kopulí a věží. Tamhle je viník: žluna s bohatým peřím v modré a žluté sedí na parapetu. Očima jako trnky zírá na dřevo okenního rámu, jako by se snažila upamatovat, co má dělat dál.

Rat-a-tat-tat.

Je moc brzy, příliš brzy na cokoliv dobrého.

Adrenalinový šok ustupuje, až si Guillaume povšimne, že mu buší ve spáncích. Převalí se, všimne si sklenice kalné vody na podlaze u postele a žíznivě ji vypije. Špinavou dlaní si tře čelo. Oceán bolesti, ve kterém by se mohl

utopit. Uprostřed malého pokoje leží na boku prázdná láhev od vína. Ukradl ji zezadu z kuchyňské skříňky madame Cuillasseové, když se včera večer dopotácel domů. Byla pokrytá prachem a dávno zapomenutá, ani ne dost dobrá na jejího *coq au vin*, ale Guillaume byl v tu chvíli již příliš opilý, než aby si s tím dělal starosti.

Rat-a-tat-tat.

Guillaumovi připadá, jako by se žluna usadila na špičce jeho nosu a ostrý zobáček mu vrážela přímo mezi oči. Typické při jeho štěstí, pomyslí si. Ten pták nemá ve špinavých a úzkých uličkách Montmartru co pohledávat. Měl by svobodně létat se svými bratry a sestrami někde v Boulogneském lesíku, šťastně bušit do kmenů stromů, místo aby útočil na okenní rám Guillaumova ateliéru. A přesto je tady.

Rat-a-tat-tat.

Hlava žluny je zběsilá rozmazaná skvrna, pak znovu dokonale znehybní. Co se jí honí hlavou v těch chvílích hloubavého ticha? přemýšlí Guillaume. Ptá se sama sebe: Kdo vlastně jsem, když neklovu do stromu? Jsem snad, Bůh nedopust', jen *pták*?

Tři dny.

Guillaume potichu zasténá. Za očima mu vybuchují blesky. Vráť se v myšlenkách zpět do předchozí noci. Toulal se po Montmartru, zoufale se snažil předstihnout své problémy, když tu spatřil, že v baru na konci ulice sedí o samotě Emile Brataille. Brataille je obchodník s uměním, který tráví většinu času u zinkového baru kavárny Closerie des Lilas klábosením se sběrateli a výtvarníky, domlouváním obchodů a sbíráním tučných odměn za každý prodaný obraz. Na Montmartru už žádnou práci nemá: všichni malíři, jejichž díla visí na zdech jeho galerie podobné paláci na Boulevard Raspail, již místo do Guillaumovy čtvrti zamířili na zelené bulváry Montparnassu, kde je víno lahodnější, ústřice vypaseněj-

ší a ženy krásnější. Guillaume otevřel dveře a vklouzl na židli vedle Brataille.

Alkohol mu líně dožívá v žilách. Kolik toho nakonec vypili?

Když v sobě měli tři nebo čtyři karafy, Emile Brataille se mu naříkavě svěřil: Přišel na Montmartre, aby vyznal lásku Thérèse, ale ona s ním nechtěla nic mít. A tak je tady a utápí svůj žal.

Thérèse je prostitutka, která pracuje na rohu Rue des Abbesses a Rue Ravignan, vedle kavárny Le Chat Blanc. Guillaume ji zná, i když ne po profesní stránce: mnohokrát ji maloval. Pěkně prolitý vínem zveličil tuto známost v oddané přátelství a navrhl Bratailleovi, že by se za něj mohl přimluvit. Na to začal obchodník s uměním ronit opilé slzy vděku. „Jak se ti kdy odvděčím?“ zeptal se. Guillaume se podrbl na bradě. „Asi neznáš žádné bohaté uměnímilovné Američany,“ řekl.

Brataille se rozesmál.

A tak uzavřeli dohodu. Guillaume promluví s Thérèse a Brataille k němu za to pošle pár bohatých cizinců. A kdo ví, co by z toho mohlo být? Zázraky už se staly: Ten ožralý kozel Soutine přesvědčil jednoho amerického doktora, aby od něj koupil všechny zatracené obrazy, které kdy udělal. Guillaume pozvedl sklenku směrem k obchodníkovi s uměním, muži, který se mu nijak zvlášť nezamlouval, a s každým lokem vína mu cesta vpřed začínala připadat nádherněji jasná. Jeho opilá představitost se řtila po hlavě vstříc budoucnosti plné slávy a neslýchaného bohatství.

Nepamatuje si, jak klopýtal domů.

Jeho euforie nepřežila noc.

Ta šeptem pronesená slova za dveřmi. *Tři dny.*

Dnes je třetí den.

R A P S O D I E

Jean-Paul Maillard zavírá oči a sní o Americe.

Jehla se dotýká roztočeného vinylu s tichounkým povzdechem statické elektřiny.

Poslouchá jako očarováný.

Klarinet! První hluboký trylek plný příslibů – pak sólo stoupá k nebi, dosahuje závratné výše napříč rejstříky. Ve chvíli, kdy se mu do uší line ta extaticky vysoká nota, křišťálově čistá a krásná, je Jean-Paul již pryč.

Vyráží otevřeným oknem ven na Rue Barbette a sviští dlážděnými ulicemi Le Marais na úprku napříč městem na západ. Za chvíliku již letí přes temné vody Atlantiku.

Hudba ho pobízí dál.

Vznáší se vysoko nad siluetu města tvořenou mrakodrapy, patří mu, jen po ní sáhnout. V tlumeném a melodickém rytmu, který žene orchestr vpřed, slyší rachocení vlaku podzemky mířícího do Harlemu. V závratně rychlých arpeggiových výpadech klavíru vnímá nové světy. Kolem se mihají obrazy coby doprava ženoucí se ulicemi rovnými jako šíp. Dokonalé řady natrásajících se, vysoko vykopávajících sboristek s třešňově rudými rty, které se lesknou v záři reflektorů. Olivrejovaný portýr vycházející na rušnou ulici s rukou nataženou ke žlutému taxíku. Elegantní starší dámy procházející dveřmi obchodního

domu Bergdorf. Stylově odění muži v dvoubarevných botách s klobouky staženými do čela diskutující v těsném hloučku na rohu ulice.

Když Jean-Paul Maillard sní o Americe, sní o New Yorku.

Ty úchvatné synkopy ale netrvají věčně. Hudba končí a kouzlo je prolomeno. Jean-Paul neochotně otevírá oči. Amerika se mu vzdálila, tak jako vždy, a zůstává jeho ošuntělý francouzský příbytek. Rozhlédne se kolem. Bývalo to tu tak světlé a uklizené, tak čisté. Teď každý povrch pokrývá patina prastarého prachu. Tapeta je na pozvolném ústupu ze zdí. Jeden roh stropu si pro sebe zabrala temně hnědá skvrna. Gramofon se stále točí. Mlčení jemně narušují tlumené rytmické nárazy jehly o točící se desku, pravidelné jako tichounký tlukot srdce. Nezvedne se, aby ho vypnul. Ten zvuk se mu líbí.

Jean-Paul se dívá do kalného ranního světla, které se šine přes okno jeho bytu. Jsou to již léta, co naposledy spal po celou noc. Ze spánku ho brzy ráno každého dne vytrhne jeho pochroumaná noha. Potom usedne do křesla, poslouchá George Gershwinu a přemýšlí o světlech Manhattanu.

První Američané, které poznal, byli vojáci. S úkolem podávat hlášení o cizincích, kteří přijeli do Francie, aby tu bojovali ve válce, navštívil vojenskou nemocnici, kde se zotavovali ranění. Měli pochroumaná těla, ale byli nepochopitelně optimističtí. Tito mladí muži pocházeli z míst, o nichž Jean-Paul nikdy neslyšel – Maine, Missouri, Montana –, a prožívali první velké dobrodružství v životě. Boj za svobodu na cizí půdě – co by mohlo být více vzrušující? Byli tak vysocí, pohlední, tak nezatížení pochybnostmi. Ani zranění nedokázala vrhnout stín na jejich víru v báječný osud, který leží před nimi. Jean-Paul byl uvězněn ve vzpomínkách na vraždění na bitevních polích na severu, Američané, příliš rozptýlení

tím, co přinese budoucnost, se však od toho všeho bez nejmenšího úsilí odpoutali.

Když Jean-Paul Maillard přemítá o Americe, přemýšlí o naději.

Naděje: Ti mladí vojáci si v hlavách zbudovali celé světy, zatímco se zotavovali na nemocničním lůžku. Snili o penězích, o autech a o lásce – hlavně ale o penězích. V jejich horečnaté představivosti se nezadržitelně odvíjel *le rêve américain*. Vymýšleli si budoucí osudy, složité nepravděpodobné stavby vzešlé z fantazírování. Oporou proti nevlídné realitě jim byla síla jejich mladé vůle. Bylo jim fuk, jak moc je to všechno pochybné. Optimismus takto nesmírného měřítká byl jistý druh umění. A ti zranění kadeti nebyli žádné šťastné výjimky: zdá se, že celá země na něj má ohromný talent, který se vymyká rozumu. Životem znavený cynismus, který zachvátil obyvatele vyčerpané staříčké Francie, tam nemá místo; Amerika je příliš mladá, než aby věděla, jak se věci mají. Právě proto Jean-Paul to místo miluje. O nepatrných šancích ví své. Proti pravděpodobnosti, která se stále zmenšuje, hraje již od Božího hodů velikonočního v roce 1918.

S úšklebkem se vytáhne na nohy. Koleno mu zapraská v živé agonii. V brutální důvěrnosti této bolesti už snad mohl nalézt jakousi pokřivenou útěchu, přesto ho i teď každé ráno přiměje lapnout po dechu novým úlekem. Šourá se ke koupelně.

Je čas začít nový den.

RITUÁL A VZPOMÍNKA

Žena a její dcera vyjdou ze stanice metra a na chvíličku se zastaví na vrcholku schodů. Žena zírá do bezmračného modrého nebe. O něco dříve, když odcházely z hotelu, byly ulice Saint-Germain zalité bledým světlem před úsvitem. Teď jasně svítí slunce. Bude teplý den.

Na druhé straně Boulevard De Ménilmontant se nachází kavárna, je prázdná – až na dva časně návštěvníky hrbící se nad hrnky kávy, ze kterých stoupá pára, a na číšníka leštícího za pultem sklenky. V ranním vánku se line máslová vůně čerstvě upečených croissantů. Holčička svírá tenký svazek kamélií.

Na rozdíl od krásného rána její tvář připomíná bouřkový mrak. Žena shlédne dolů na její stažený a zakaboněný obličej a – nikoliv poprvé – zalituje toho, že trvala na tom, aby dívka šla tohoto rána s ní. Na chvíličku zvažuje, že od svého záměru upustí. Vždycky se může později vrátit sama.

Holčička namíří prst na druhou stranu ulice. „Můžu si dát croissant?“ ptá se.

Je to zázrak, pomyslí si žena, jak děti dokážou vpravit do čtyř jednoduchých slov tolik trucovité zlosti. Pocítí nové odhodlání, napřímí se. „Ne, Marie,“ řekne zostrá. „Žádný croissant nebude. Pospěš si.“

V povzdechu, který následuje, zaznívá zuřivost i pocit vítězství. To bylo přece *jasné*, že žádný croissant nebude.

Avenue Gambetta je v tuto hodinu opuštěná, s výjimkou hejna holubů, kteří sem tam něco sezobnou z chodníku. Dvojice mlčky kráčí do kopce. Vysoké zdi hřbitova noří ulici do stínu. Otevřeno bude teprve za pár hodin, ale v severozápadním rohu, napůl ukrytá za drolící se zdí, stojí branka, kterou nikdy nikdo nehlídá ani nezamyká.

„Pořád nechápu, proč na ten hrob dáváš květiny,“ říká holčička, toho rána snad podesáté.

„Protože, *ma chérie*, tímto způsobem vzdáváme poctu mrtvým.“

„Ale on přece nebude vědět, že tam jsou.“

„Možná ne. Ale uvidí je všichni ostatní, kdo navštíví jeho hrob.“

Další nevěřící povzdech. „Kdo mu chodí na hrob kromě tebe?“

„Myslím, že by tě to překvapilo.“

Marie je zticha. Ji nikdy nic nepřekvapí. Je jí deset let. Ví všechno.

Konečně branka. Žena se rozhlédne ulicí sem a tam a poté vstoupí dovnitř, dceru pobídne před sebe.

V tuto denní hodinu je hřbitov nejkliidnějším místem v Paříži. Nejsou tu žádní truchlíci s pokleslými rameny plahočící se mezi náhrobky po stezkách žalu. Ptáci ještě nespustili svůj denní zpěv. Dokonce i listy nehybně visí na stromech.

Moře krypt a mauzoleí se vzdouvá na kopci před nimi. Žena hledí na tu vlnu leštěného mramoru, který se třpytí v ranním slunci. Hřbitov je město samo pro sebe, má své čtvrti a hlavní třídy, trvalé obyvatele i návštěvníky. Vydá se po štěrkové cestě. Marie ji následuje, její vzdechy se stupňují v tichém crescendu zuřivosti.

Jen jednou, pomyslí si žena sklíčeně. Chtěla jsem, aby jen jedenkrát šla se mnou. Přála jsem si, aby pochopila.

Dlouhými kroky kráčí vpřed, nezastavuje se, aby si přečetla epitafy cizích lidí či obdivovala velkolepé rodinné pomníky pařížských aristokratů. Prochází kolem řad plačících kamenných andělů, aniž by jim věnovala pozornost.

„*Maman!*“ Marie popadá dech, jak se snaží s ní udržet krok. „Počkej na mě!“

Ona ale nečeká.

Konečně dorazí na místo, k elegantnímu obdélníku z černého mramoru s prostým zlatým nápisem:

MARCEL PROUST

1871–1922

To je vše. Mezi těmi vyumělkovanými pokusy o věčnost tu není ani skromné „*écrivain*“.

Devatenáct set dvacet dva, pomyslí si. Už sem chodí pět let.

Její dcera bez dechu dorazí za ní. Běžela. Nechce být na hřbitově sama.

„Podívej, Marie. Vidíš? *Byl* tu ještě někdo jiný.“ Po hrobě někdo rozházel pár kosatců, květiny ale uvadly a zemřely a jejich okvětní lístky tvoří ubohou mozaiku vybledle levandulové barvy. Žena je shrne stranou. Vezme si kamélie od své dcery a naaranžuje je na mramoru.

Poté Camille Clermontová poklekne před náhrobkem svého mrtvého zaměstnavatele a začne plakat. Odvrátí se od své dcery, ale příliš pozdě.

„*Maman,*“ zašeptá Marie. „Co se děje?“ Dívčino nepřátelství se při pohledu na matčiny slzy vypařilo. Teď se o ni strachuje, je starostlivá a polekaná a Camille se kvůli tomu rozplácě ještě víc.

„Chybí mi, Marie,“ říká. „Dennodenně mi schází.“

„Byl to hodný pán?“

„No ano. Byl moc hodný. Velice laskavý. Přála bych si, abys ho mohla lépe znát.“ Usměje se na svou dcerku.

„Ale myslel si, že z dětí je nejlépe se těšit na dálku.“

„Sám děti neměl?“

„Proboha, to ne.“ Camille se zasměje a zavrtí hlavou. „Měl ale postavy ve svých knihách. To byly jeho děti, řekla bych.“

„Milovala jsi ho?“ zeptá se Marie.

„Hrozně moc.“

„Víc než tátu?“

„Ale ne. Nikdy víc než tátu. A hodně odlišným způsobem.“

„Jak odlišným?“

„Bylo to spíš jako ty a Irène.“

Marie vykulí oči. „Byl to tvůj nejlepší kamarád?“

„V něčem ano. Sdíleli jsme tajemství, podobně jako ty s Irène. Říkali jsme si věci, které nikdo jiný nevěděl.“ Odmlčí se. „Právě proto sem chodím a dávám mu květiny na hrob. Chodím ho sem pozdravit a říct mu, že mi chybí, a abych mu poděkovala za jeho přátelství.“

A – pomyslí si, ale nevysloví to – abych se mu omluvila za svou zradu. A odpustila mu tu jeho.

Marie přikývne. „Taky budu dávat Irène květiny na hrob.“

Camille dceru chytne za ruku. „Pojďme,“ řekne. „Snad už přišla chvíle na ten croissant.“

PASSACAILLE I

Každé ráno zachrání Sourena Balakiana před jeho sny klavír.

Ty samé tiché tóny ho jemně vytrhnou ze všeho, co nechal za sebou. Duchy, kteří ho pronásledují ve spánku, zaplaší hudba stoupající vzhůru skrz podlahu z bytu pod ním. Otevře oči.

Pracovní stůl na druhé straně místnosti. Prázdné pohledy loutek na zdi. Ze rtů mu unikne kratičký povzdech ulehčení.

Jak se přes něj přelévá hudba, hlava mu padne zpět na polštář.

Z hlubin piana se vynořuje první téma, pouhé ševelení. Souren slyší v tom majestátním sledu jednotlivých hlubokých not těžkou trdomyslnost. Každého rána přemítá o tom, čím si skladatel musel projít, že ze sebe vydal tolik smutku.

A potom – jasný sloupec světla prosvítající temnými mračny. Rozvíjí se nová melodie, vysoká a čistá a srdceryvná. Právě na to Souren čeká. Náspěv pročísne sbírající se stíny a radostně se ovine kolem jeho srdce.

Ony první sklíčené tóny ustupují, ale nemizí. Teď hudbu tvoří dvě propletené melodické linky, jedna hluboká a druhá vysoká, jedna smutná, druhá plná naděje. Stře-

távají se a rozbíhají, navzájem se napodobují – podvojný kontrast temnoty a světla. Někdy se sejdou v líbezné harmonii, jindy ne.

Nakonec se hudba vrátí zpět k prvnímu tématu, k té prosté beznadějně elegii.

Pianistova levá ruka se natahuje dolů po klaviatuře do stále nižších poloh, dokud už není jaké klávesy zmáčkout, jaké tóny zahrát.

Rozhostí se ticho.

Souren tiše leží, pohled upírá na strop. Z místnosti pod ním se ozve zavržení stoličky ke klavíru. O chvíli později se skrze podlahu znovu ozvou ty samé tiché tóny. Poslechnete si skladbu podruhé, pak potřetí.

Je to to jediné, co neviditelný klavírista hraje. Žádné stupnice, žádné etudy. Každé ráno přichází do svého kamrlíku a znovu a znovu přehrává stejnou melodii.

Když Souren souseda zespoda někdy potká na chodbě, oba muži si vymění zdvořilé pokývnutí, nikdy spolu ale nepromluvili ani slovo.

Hudebník je malý muž středního věku, vždy bezvadně oblečený. Od perfektně učesaných vlasů po špičky naleštěných bot z něj vyzařuje aura klidné elegance, ale Souren ví své. Jeho samotářský stereotypní repertoár prozrazuje tichý rozpad uvnitř.

Souren až příliš dobře zná útěchu toho, co je známé: podobně jako klavírista i on hraje stále dokola jediné představení. Den po dni vypráví ty samé příběhy. Tak přechází. Právě proto, až dnešek trochu pokročí, sbalí loutky a přejede městem na své obvyklé místo pod kaštiny v Lucemburské zahradě. Poté počká, až přijdou děti.

Zvuk klavíru stále stoupá podlahou nahoru. Melodie prolomí jeho ochrannou bublinu a zavrtá se do něj. Cítí tklivý pulz těch tichých tónů hluboko v kostech. Hudba mu zrychluje tep a on si vzpomene na Thérèse – její poddajné tělo pod ním, její rudá ústa na těch jeho. Neviděl

ji už měsíce. Pokud bude publikum velkorysé, možná ji dnes večer navštíví.

Ozve se tichounké klapnutí, jak se zavře víko klavíru.

Souren popojde k oknu a zadívá se dolů na ulici. Před bytovým domem stojí malá kašna. Z vrcholku kamenného sloupu v jejím středu proudí nestálým čůrkem voda. Pod hladinou v kašně leží pár mincí, které tam naházeli pověřiví kolemjdoucí. Při pohledu ze Sourenova okna odrážejí slunce brzkého rána a pomrkávají na něj.

Po chvíli se objeví klavírista. Projde kolem kašny a přejde na protější chodník. Je oblečen v dokonale střiženém šedivém svrchníku a elegantním klobouku. Na krku má hedvábný šál výrazné tmavé barvy. Za chůze se naklání dopředu, jako by krácel proti silnému větru.

Hudba toho muže se stala součástí Sourenových rán, stejně významnou jako slunce stoupající nad střechy města. Důvěrně známá melodie mu přináší chvíli tiché důstojnosti a ta mu dodává sílu do dne, který ho čeká. Klavírista o tom samozřejmě nic neví. Hraje jen sám pro sebe. Sourena napadne, jak tvoření takové krásy každého rána mění podobu dnů toho muže. Sleduje, jak se klavírista osamoceně vzdaluje ulicí. Vypadá unaveně, poraženě. Nehraje pro radost, říká si Souren. Hraje pro přežití.

Ticho, které následuje, je téměř stejně melodické jako hudba, již nahradilo. Souren usedne ke stolu, teskní v prostoru, který po sobě zanechaly tóny klavíru.

Pak přijde rozkošná ozvěna: ženský hlas, hluboký, hřejivý a sytý. K němu se přidá druhý, vyšší a líbeznější. Zpěvačky proplovají melodií klavíru v dokonalém souzvuku. Píseň beze slov. Melancholie tamté melodie je pryč. Hudba je znovuzrozena, plná života a překypující nadějí.

Souren vyklidí místo na jednom konci stolu a prostře dva talíře. Rozbalí drobný balíček ze silného voskovaného papíru. Uvnitř je kousek bledého sýra s popelavě

šedou kůrkou. Sehne se a přičichne. Našel jsem vám něco nového, řekl mu Augustin včera večer, když se zastavil ve *fromagerii* na Rue des Martyrs. Saint-Nectaire z Auvergne. Myslím, že vám bude chutnat. Souren položí sýr mezi oba talíře a čeká.

O pár minut později se ozve zaklepání na dveře.

V chodbě stojí malá holčička. Má modrou halenku a dlouhé tmavé vlasy. Velké šedé oči k němu vzhlíží.

„Tohle nikdy neuhodneš!“ řekne dívka okamžitě.

„*Bonjour*, Arielle. Co?“ Sourenova francouzština je i po všech těch letech neohrabaná a opatrná. Přišel na to, že je to jazyk překypující gramatickými a idiomatickými podivnostmi. I ty nejjednodušší věty skrývají nástrahy pro ty, kdo si nedají pozor. Alespoň ví, že jeho malá návštěvnice ho za chyby nebude soudit.

„*Maman* mi slíbila, že mě dnes vezme do Lucemburské zahrady. *Enfin*.“

Souren se na ni usměje. „To je velmi dobrá zpráva.“

„Konečně uvidím tvoje loutkové představení!“

„Mám rád ta naše malá tady,“ říká Souren. „Připomínají mi dívku, kterou jsem znával. Jmenovala se Amandine.“

„To ale vůbec není to samé,“ řekne Arielle. „Tak za prvé tě vidím. A to není správné.“

Souren nakloní hlavu a uzná to: Není správné, že ho vidí. Gestem ji pozve dovnitř. „Dnes tu máme na vyzkoušení něco nového.“

Arielle usedne ke stolu a dívá se na sýr před sebou. „*Qu'est-ce que c'est?*“

„Říká se mu Saint-Nectaire,“ říká Souren, ukrojí dva kousky a na každý talíř položí jeden z nich. „Řekni mi, co na něj říkáš.“

Mlčky jedí sýr.

„Není tak smradlavý jako některé z těch ostatních,“ říká Arielle. „Můžu dostat ještě kousek?“

Souren jim oběma ukrojí další kousek a poté se obrátí ke zdi s loutkami. „*Alors*, koho si dnes vybereš?“

Arielle chvíličku uvažuje. „Tamty dva.“ Ukáže na malého chlapce a pohledného rytíře. Souren sundá loutky z jejich háčků. Znovu se posadí. Arielle jí svůj sýr a čeká.

Loutky náhle prudce vpadnou do života zpod desky stolu. Rytíř je majestátní, klidný. Naproti tomu chlapec létá tam a zpět podél hrany stolu. Chce se stát rytířovým učedníkem. Žadoní, zapřísahá ho. Arielle se uchváceně dívá. „Pokud chceš být mým pážetem,“ říká rytíř, „musíš prokázat věrnost a statečnost.“ „Samozřejmě, samozřejmě,“ souhlasí chlapec okamžitě. „A jak to mám udělat?“

V tu chvíli někdo zaklepe na dveře. Souren si ulehčeně vydechne. Někdy zná konec příběhu, když s ním začne, a někdy také ne.

„Pojďte dál,“ zavolá.

Dveře se otevrou a do místnosti vstoupí žena. Usměje se na ně. „Tak jaký je dnes sýr?“ zeptá se.

„*Maman*, zase už jsi přerušila pohádku!“ stěžuje si Arielle.

Její matku to nevyvede z klidu. „*Saint-Nectaire*! Vynikající!“ Sebere drobeček sýra z dceřina talíře a vloží si ho do úst. „Dnes ráno potřebujeme nakoupit nějaké potraviny, Arielle. Možná si ho taky koupíme.“

„Slyšel jsem vás dvě dnes ráno zpívat,“ říká Souren.

„Ach, doufám, že jsme vás nerušily!“

„Vůbec ne. Moc rád vás poslouchám.“

Žena se usměje. „Je to krásná melodie, *n'est-ce pas*?“

„Doufám, že ji bude hrát pořád,“ souhlasí Souren.

„Jsem si jistá, že bude, dokud nenapíše něco dalšího.“

Souren sraší obočí, není si jist, zda rozuměl správně. „Dokud nenapíše –?“

„Copak vy to nevíte? Ve skutečnosti není klavírista. On sám by byl první, kdo by vám to řekl. Říká, že má moc malé ruce.“